

5 Editorial

*Martin Škabraha
Anežka Bartlová*

9 Akcie, kontradikcie, negácie. Ranná tvorba a experimentálna poézia Roberta Cypricha

Ján Kralovič

45 Rozdíly mezi vizuální performancí a divadlem aneb co, kde a kdy je performance?

Jana Orlová

81 Piesky a mokrade ako negantropické imaginárium

Kristína Jamrichová

123 Za Jiřím Ševčíkem

*Pavína Morganová –
Dagmar Svatošová*

Georg Schöllhammer

*Marian Zervan –
Monika Mitášová*

Těžko hledat nějakou nit, která by spojovala texty tohoto čísla *Sešitu*. A nejspíš by to byla i chyba. Věci a bytosti nemusí nutně patřit do jednoho souvislého celku, mohou se setkávat náhodou, sdílejíce jen momentální nutkání – případně okolnostmi zaviněnou nutnost – odpovědět na redakční *call for papers*.

Shoda okolností přivedla do dvaatřicátého *Sešitu pro umění, teorii a příbuzné zóny* tři recenzované studie – a shodou okolností se každá z nich dá přiřadit k jedné z kategorií vyznačených v názvu našeho časopisu. První studie přináší téma z (dějin) umění, druhá se pouští na pole teorie a třetí odvádí čtenáře a čtenářky do vzdálenějších, ale stále ještě příbuzných zón.

Ján Kralovič se v článku „Akcje, kontradikcie, negácie“ zabývá ranou tvorbou slovenského umělce Roberta Cypricha (1951–1996), včetně souvisejících dobových a biografických okolností. Největšího prostoru se dostává Cyprichově experimentální poezii, tedy oblasti na hranici výtvarného umění a literatury.

Hranice mezi dvěma typy umělecké tvorby je přímo tématem druhé studie, výmluvně nazvané „Rozdíly mezi vizuální performancí a divadlem aneb co, kde a kdy je performance“. Její autorka Jana Orlová se snaží performancí vymezit především protikladem k divadelnímu herectví, jež se na první pohled může jevit jako příbuzné. Vychází přitom nejen ze studia odborné literatury, ale také z vlastní umělecké praxe.

Třetí z recenzovaných studií – „Piesky a mokrade ako negantropické imaginárium“ – vznikla jako součást uměleckovýzkumného projektu zaměřeného na sebeorganizaci jako zdroj imaginace pro postantropocentrickou krajinu. Kristína Jamrichová se ohlíží za historií terénních úprav ve slovenské Záhorské nížině, typické setkáváním dvou na první pohled neslučitelných biotopů – vátých písků a mokřadů. S oporou v materialistické filozofii autorka na tento fenomén nahlíží jako na hraniční sféru (když už se nám do úvodníku přece jen vloudila červená nit), kde nelze jednoznačně oddělit živé od neživého.

Někdy je ale hranice života brutálně ostrá. V době přípravy tohoto čísla zemřel ve věku 82 let Jiří Ševčík, teoretik umění, kurátor a také zakladatel Vědecko-výzkumného pracoviště AVU, jež je vydavatelem našeho časopisu. Práci Jiřího Ševčíka – a spolu s tím nevyhnutelně i práci jeho manželky Jany, jíž přejeme ještě mnoho let prožitých s uměním – jsme se rozhodli připomenout blokem tří kratších textů, v němž se za jeho odkazem ohlížíjí z různých generačních i oborových perspektiv jeho spolupracovnice a spolupracovníci.

Dvaatřicáté číslo *Sešitu pro umění, teorii a příbuzné zóny* je tak sice mírně nesourodé, ale o to víc se vyznačuje pestrostí a širí záběru, o které Jiří Ševčík usiloval. Ověřit si to můžete například ve výboru z textů Jany a Jiřího, který vydalo VVP v roce 2010.⁽¹⁾ Na textech vzniklých v rozpětí několika desítek let je skvěle vidět, že přístupy, formy, a nakonec i osoby a obsazení se mění, důležité otázky však zůstávají.

1 Terezie NEKVIDOVÁ (ed.), *Jana a Jiří Ševčíkovi – Texty*, Praha: tranzit – VVP AVU 2010.